

Prvé koncily

Stanislav Trebatický

16. septembra 2019 ✚ *História* ✚ *Dejiny koncilov*

Koncily, čiže všeobecné snemy katolíckej Cirkvi, tvoria popri vieroučnej autorite pápeža a Svätom písme jeden z konštitutívnych prvkov katolíckej vieroučnej tradície. Uznesenia koncilov, ak sú schválené pápežom, tvoria súčasť nemenného magistéria Cirkvi a ich rozhodnutia nie je možné meniť, sú nezvratné.

Podobne ako pri dogme o pápežskej neomylnosti aj v prípade uznesení koncilov však platí, že nesmú odporovať vieroučnej tradícii Cirkvi. Inými slovami: nemôžu stanoviť takú definíciu viery, ktorá by bola v rozpore s ustanoveniami predchádzajúcich koncilov a pápežských rozhodnutí ohľadom katolíckej viery.

To znamená, v praxi, že ak by nejaký pápež vyhlásil „ex cathedra“ ako novú dogmu, že Boh nie je jeden v troch osobách, teda ako Trojica, tak by to, ako evidentne odporujúce predchádzajúcej tradícii, nebolo pre katolíckych kresťanov záväzné. Podobne by to bolo aj s vyhlásením koncilu, ktorý by svojimi tvrdeniami odporoval predchádzajúcim koncilom a pápežským vyhláseniam „ex cathedra“.

Zdroj: wikipedia.com

Skala starodávnych koncilov

Je teda evidentné, že pre veriaceho katolíka sú najpodstatnejšie práve tie koncily, ktoré sa odohrali v minulosti, pretože tie tvoria, logicky, základy viery a nemôžu byť spochybnené. Spochybenie by mohlo snáď nastať už len tak, že by nejaký katolík zistil a dokázal, že napr. I. nikajský koncil z roku 325 odporuje v niečom Antiochijskej synode z roku 324, ale táto možnosť je taká nepravdepodobná, či dokonca nemožná, že o nej nie je nutné ani premýšľať. Staré koncily predstavujú vieroučnú skalú, o ktorú sa môže každý katolík s dôverou oprieť.

A nielen to. V dobe myšlienkového chaosu a zmätku sú neochvejným kompasom pravovernosti, ktorým nemôže otriastať nijaké vieroučné zemetrasenie, ani keby ho, ako hovorí sv. Pavol: „oznamoval aj anjel z Neba.“ Katolík mu proste nie je povinný veriť pokiaľ odporuje katolíckej tradícii.

Zvyčajnou námietkou liberálov býva, že veriaci nemusí uznesenia koncilov správne chápať a vykladať. Odhliadnuc od toho, že je to pozoruhodné tvrdenie pokiaľ pochádza z úst teologických apoštolov demokracie a laicizmu, (pretože zaváňa klerikalizmom a spochybňuje laickovú schopnosť chápať teologické

problémy), môžeme konštatovať, že konciloví otcovia minulosti sa vyznačovali jednou vynikajúcou vlastnosťou a to schopnosť formulovať vieroučné články dokonale presne, jednoznačne a pochopiteľne pre všetkých veriacich. Bolo to tak preto, lebo chceli aby sa všetci veriaci týmito pravidlami riadili a chápali ich. Zároveň to bolo aj tým, že koncily boli zvolávané práve na to, aby sa nejasnosti eliminovali a nie rozmnožovali.

Cieľom koncilov bol vyjasnenie vo veci sporných náhľadov a doktrín, prípadne zatratenie bludov a to pokiaľ možno čo najjasnejším spôsobom. Preto obava zo zlého pochopenia výrokov starých koncilov nie je oprávnená. Tí, čo túto námietku vznášajú, možno trpia tým problémom, že musia študovať niektoré moderné dokumenty, ktoré enormne zaťažujú ich interpretačnú kapacitu. Také niečo pri starých textoch nehrozí a preto úzkostlivá, aj keď zaiste záslužná, obava o duchovné zdravie laikov nie je namieste.

Samoštúdium katolíka

Veriaci katolík je povinný neustále sa vzdelávať a prehlbovať svoju vieru. Okrem iného aj pre to, aby bol schopný odolať ideologickým tlakom, ktoré sa nachádzajú mimo Cirkvi, ale aj v Cirkvi.

K tomuto účelu je najvhodnejšou pomôckou poznanie koncilov, ale aj iných cirkevných dokumentov. Je to skutočný poklad Viery ako nazývajú magistérium už od dávnej minulosti cirkevní Otcovia.

Pokúsime sa vám postupne, v chronologickom slede, sprostredkovať koncily katolíckej Cirkvi. Koho neodradí presná „suchopárnosť“ ich definícií a nepodľahol moderným trendom, ktoré veriacemu našepkávajú, že všetko v minulosti bolo hlúpe a všetko nové je dobré, tak ten z nich určite načerpá nepreberné množstvo podnetných informácií.

I. Jeruzalemský - Apoštolský koncil

Za prvý koncil v dejinách Cirkvi sa považuje stretnutie apoštolov v Jeruzaleme okolo roku 50, ktoré je zaznamenané v knihe Skutkov apoštolských. Už prvý koncil bol zvolaný kvôli tomu, že bolo treba vyriešiť vieroučné a pastoračné problémy. Tie pramenili z faktu, že noví kresťania, ktorí vstupovali do Cirkvi boli pôvodne pohania, takže si neboli ochotní, resp. to nepovažovali za nutné z hľadiska kresťanskej viery, osvojiť prax židovských rituálov.

Spor bývalých pohanov a židov

Množstvo kresťanov, ktorí boli pôvodne farizejmi trvalo na dodržiavaní židovských rituálnych predpisov aj pre nových kresťanov. Sv. Pavol a sv. Barnabáš stáli na strane nových kresťanov, ktorí s nimi prišli z Antiochie.

Priebeh a riešenie sporu sú pozoruhodné. Niektorí kresťania židovského pôvodu prišli do Antiochie a tam poučovali nových kresťanov: „Ak sa nedáte obrezať podľa Mojžišovho predpisu, nemôžete byť spasení.“

Pavol a Barnabáš sa s nimi dostali do sporu, text ešte zdôrazňuje, že „nie do malej hádky“, čiže sa jednalo o zásadný spor; o dva diametrálne odlišné postoje k viere a praxi. Od ich riešenia záviselo to, či Cirkev bude vskutku univerzálna – katolícka a teda nezávislá na judaizme, ktorého štruktúry sa ukázali ako zásadne nepriateľské k evanjeliu o Ježišovi Kristovi, Božom Synovi.

Spor sv. Pavla a sv. Petra

Čo vzbudzuje pozornosť je fakt, že prvý pápež, sv. Peter sa v tejto záležitosti spočiatku mýlil. Nechal sa však poučiť a presvedčiť sv. Pavlom a správne pochopil na čej strane je pravda. Ku konfliktu došlo ešte v čase keď bol sv. Peter na návšteve v Antiochii. O tejto udalosti a o spore vieme z Listu sv. Pavla Galaťanom (2, 11-21) Priebeh udalostí bol nasledovný: sv. Peter po príchode do mesta bežne stoloval s novými kresťanmi, bývalými pohanmi. Keď však do mesta prišli kresťania pochádzajúci zo židovstva, začal sa strániť sv. Peter kresťanov z pohanstva, lebo neboli obrezaní, resp. „lebo sa bál tých, čo boli z obriezky“, ako píše sv. Pavol. Došlo aj na verejné pokarhanie sv. Petra pred veriacimi; osobne sv. Pavlom.

Zdroj: commons.wikimedia.org

Pápežská neomylnosť

Je dobré si pripomínať, že pápeži sú len ľuďmi a môžu sa mýliť aj vo veciach viery. Kritéria ich neomylnosti boli jasne dané I. vatikánskym koncilom a sú limitované podmienkami, že pápežovo vyhlásenie musí mať formu „ex cathedra“, čiže sa musí jednať o oficiálne dogmatické vieroučné vyhlásenie, ktoré je za také aj označené pápežom a za druhé – nesmie byť v rozpore s predchádzajúcim učením a dogmami. Súkromné aj verejné výroky pápežov, aj ohľadom Viery, pokiaľ prezentujú nové, Cirkvou neprijaté myšlienky alebo sú v rozpore s predchádzajúcim učením nemajú pre katolíckeho kresťana záväznosť.

Rozhodnutie sv. Petra

Sv. Peter na koncile v Jeruzaleme už stál pevne na pravovernej báze. Po zahájení koncilu nastala „veľká hádka“, ako sa píše v Skutkoch. Nato sv. Peter vystúpil a povedal jasne: „Bratia, vy viete, že Boh si ma od prvých dní vyvolil spomedzi vás, aby pohania z mojich úst počuli slovo evanjelia a uverili.“

Je pozoruhodné, že hneď pri prvom sneme v Cirkvi sv. Peter akoby ohlasoval svoj apoštolský primát. A dohovára ostatným na sneme: „Prečo teda teraz pokúšate Boha a chcete položiť na šiju učeníkov jarmo, ktoré nevládali niesť ani naši otcovia, ani my?“ Jeho slová mali účinok a snem prijal ako pravú náuku to, že nový kresťania z pohanstva nemusia dodržiavať židovské predpisy. Môžeme z toho usudzovať na veľkú autoritu prvého pápeža. Veď v texte sa píše, že hádka bola skutočne veľká. Napriek tomu sa odporcovia podriadili jeho autorite.

Poklad Viery

Situácia, ktorá vyvolala koncil, by sa dala nazvať prvou krízou v Cirkvi. Vidíme, že takáto kríza nemusí byť vyriešená hneď a priamočiaro. Spočiatku sa pápež zachoval tak, že to vzbudilo medzi novými kresťanmi pohoršenie a sv. Pavol nazýva jeho chovanie pokrytectvom. Potom nastáva obrat a víťazí pravá viera, avšak aj vďaka intervencii sv. Pavla. Jeho ochota kritizovať pápeža nebola prejavom nejakej pýchy alebo boja o moc. Bola to služba pravde.

Dnes sme už v oveľa ľahšej situácii ako sv. Pavol. Máme totiž dvetisíc ročnú históriu cirkevnej vierouky a nie sme odkázaní na experimentovanie a nachádzanie nových ciest, keď cesty vychodené a osvedčené vedú priamo k spáse a do Nebeského kráľovstva.

Súčasťou tejto osvedčenej cesty sú aj koncily svätej Cirkvi. Skúsme po nej vykročiť a zastavme sa pri každom koncile ako pri prameni, ktorý nás môže posilniť a osviežiť pri putovaní k cieľu.

URL adresa článku: <https://christianitas.sk/dejiny-koncilov-i/>